

Verbeelding

wegwijzer naar vorming

INSPIRATIE IN DE PRAKTIJK

Verbeelding geeft ruimte aan het onbeheersbare, heeft oog voor wat niet onmiddellijk nuttig is, voor het esthetische, literaire, filosofische, spirituele. Ze zet aan tot creativiteit en stimuleert om vernieuwende oplossingen te bedenken voor problemen die de huidige generatie niet oplost of niet opgelost heeft. Platgetreden paden verlaten en tegendraadse vernieuwende oplossingen bedenken zijn ook kenmerken van de Bijbelse dialoog.

Je krijgt acht wegwijzers naar vorming in een katholieke dialoogschool aangereikt.

Hoe inspireren ze je in de praktijk tot denken, doen en zijn in dialoog?

Deze **inspiratiefiche** geeft enkele aanknopingspunten en voorbeelden als opstap.

Je bedenkt er zelf zeker nog vele andere ...

Je kunt het thema benaderen vanuit de drie invalshoeken van de identiteitsdriehoek: je persoonlijke identiteit, je professionele identiteit en de identiteit van je school.

Het is ook verweven met het leerplan Zill voor het basisonderwijs en het gemeenschappelijk funderend leerplan voor het secundair onderwijs.

Samen vertolken de wegwijzers hoe een katholieke dialoogschool naar vorming kijkt.

DENKEN

Enkele teksten om over na te denken en als achtergrond mee te nemen voor een reflectiegesprek rond volgende vragen:

- Wat raakt mij in de tekst en waarom?
- Wat wil ik hiervan doorgeven aan mijn collega's, leerlingen?
- Hoe kan ik mezelf nog meer uitdagen om met verbeelding aan de slag te gaan? (in mijn persoonlijk leven, in mijn professioneel bezig zijn, in de school zelf)

De mens is een creatie van God onze schepper. Wij zijn Gods creaturen. Geschapen naar zijn beeld, dat wil zeggen dat Hij de creativiteit dus in ons heeft aangelegd. Het is waardevol deze creativiteit in ons zelf te ontdekken, ons zelf beter te leren kennen, dichter bij onze ware gevoelens en gedachten te komen en daardoor ook dichter bij Hem te kunnen komen. Of zoals dat zo mooi gezegd wordt: in de intimiteit komen. 'Iedereen heeft creativiteit in zich. Maar tegenwoordig heeft niemand meer tijd om ze in zichzelf te ontdekken.' (Karel Appel) Ik geloof dat dit waar is, kijk maar eens naar de maatschappij

waarin we leven. Wordt het ons niet heel erg moeilijk gemaakt om door creativiteit in die intimiteit te komen? Om zijn stem te kunnen verstaan? Hoeveel mensen zijn altijd te druk of bang voor de stilte? Wat een contrast met het beeld uit Genesis waar Adam in het paradijs met God wandelde. Als de creativiteit vrij gezet wordt, dan komt er beweging, dan gaat het stromen, dan komt er leven en vrijmoedigheid. Beeldende werken maken is letterlijk naar buiten brengen wat er binnen in je zit – soms bewust – maar veel vaker onbewust. En daar is geen gesproken woord voor nodig, het is beeldtaal. Maar het communiceert heel goed.

De verbeelding is het meest krachtige psychologisch middel dat wij als mensen hebben. Door onze verbeelding kunnen we dingen voor elkaar krijgen die eerst onmogelijk lijken.

De verbeelding is als een spier: ze wordt slap en ongepolijst als ze niet genoeg wordt gebruikt. De verbeelding van kleine kinderen is zo levendig, juist dan moeten ze over andere religies leren. Als ze dan ouder worden, is het cruciaal dat dit deel van hun opleiding meer geraffineerd wordt. Daarom vind ik het zo vreselijk dat wereldwijd gesneden wordt in de geesteswetenschappen. Want het denken dat eraan ten grondslag ligt, is zo bekrompen: alleen in termen van nut en winst. Terwijl we ons moeten afvragen: wat voor burgers willen we worden?

Martha Nussbaum, Amerikaanse filosofe, auteur van 'Niet voor de winst'.

DOEN EN ZIJN

Verbeelding en Zill

De wegwijzers naar vorming geven richting aan het team om doorheen het hele schoolgebeuren tot op de klasvloer te groeien als katholieke dialogeschool. Het leerplan biedt tal van vindplaatsen om daaraan te werken met de leerlingen. Een [overzicht op de website](#) verzamelt er enige.

Verbeelding en het gemeenschappelijk funderend leerplan so

Het leerplan is voor de leraar het anker om bij de leerlingen de steeds complexere wereld te ontsluiten in hun groei naar volwassenheid. De wegwijzers geven daaraan richting en verbinden de vormingsopdracht van de school met haar Bijbels-christelijke inspiratie. De [algemene inleiding leerplannen so](#) past dat toe op elke wegwijzer.

Verbeelding en het Vademecum zorgbreed en kansrijk onderwijs

Het vademecum toont zich als een stevig huis, gebouwd op goede grond en met stevige fundamenten. Verbeelding zit in de grond waarop we bouwen. Bron: [Vademecum, Bouwen aan een school voor iedereen.](#)

Pedagogische activiteiten ter inspiratie

In de klaspraktijk

Aan de slag met verbeelding!

Laat je leerlingen hun twee hersenhelften gebruiken. Stimuleer creatief denken in je klas. In het boek [Creatief denken in het \(secundair\) onderwijs](#) van Nansi Van Geetsom vind je heel wat voorbeelden.

Cultuur echt ook laten beleven door museumbezoek en daar ter plekke de inspiratie laten werken door leerlingen met gerichte opdrachten te laten rondgaan in het museum. Hun eigen verbeelding hierin stimuleren en prikkelen.

In de schoolwerking

Met collega's vakoverschrijdend nadenken en uitwerken van zinvolle en uitdagende 'zingevingshoeken' doorheen de hele school. Eerst samen bespreken wat je inhoudelijke wil 'verbeelden' en dan op welke plekken je dat wil en vervolgens hoe je dat wil en kan doen. Het is een combinatie van nadenken over de identiteit van je school en ondertussen heel creatief uitwerken hoe je dat voor de hele school zichtbaar en tastbaar kunt maken.

Tip voor een creatieve invulling van een pedagogische studiedag: aan de hand van een verhaal (Bijbelverhaal dat iets zegt over de schooleigen identiteit) een kunstwerk maken. Dat kan eventueel in samenwerking met collega's uit het kunstonderwijs. Het kunstwerk komt op een centrale plaats in de school en is zowel voor ouders als leerlingen en collega's een uitnodiging om te verwijzen en in gesprek te gaan rond de missie en de visie van de school.

Droom je, vroeg de durf?

Dat doe ik

*Durf je, vroeg de **droom**?*

Dat doe ik

Doen we het, vroegen de droom en de durf?

Dat doen we

En met z'n drieën wandelden ze hand in hand verder

En bij elk kruispunt stelden ze mekaar dezelfde vragen.

God, Vader en Moeder van alle Leven,

droom in mij

durf door mij

doe met mij

jouw droom voor een leven gevende wereld van mensen.

En waar we kunnen dromen, durven en doen

voor en met anderen zodat iedereen voluit

leven kan.

Amen.

Karl Vanhuyse

In het schoolbeleid

Ga met de tekst van Carl Snoecx over '[Leraren zijn kunstenaars en kunstenaars zijn leraren](#)' aan de slag. Dit kan zowel met een directieraad als bestuurders, vakwerkgroepen en themagroepen.

Reflectievragen hierbij kunnen zijn:

- hoe geven wij binnen de school ruimte en tijd voor het niet meetbare en niet beheersbare?
- hoe geven wij binnen de school ruimte en tijd voor de traagheid van de verbeelding?
- hoeveel experimenteerruimte krijgen leerlingen en collega's?
- wat is de plaats van kunst en cultuur binnen de school?
- hoe inspireert de pastoraal op school daarbij en hoe zie je de samenwerking met de werkgroep cultuur op school?

Suggesties

- Een eigentijdse visualisering van de pastorale kernwoorden in gangen en speelplaats
- Een stille ruimte op school waar beeld en verbeelding plaats en ruimte krijgen
- De leraarskamer niet vergeten met pastorale prikkels vanuit Leeftocht of ander zinvolle doordenkers

Een creatieve school is een school die niet altijd vervalt in wat vorig schooljaar werd gedaan maar die durft vernieuwen, herdenken, uitproberen ... en daar zoveel mogelijk medewerkers, leerlingen en ouders bij betreft. Een school die zich durft overgeven aan de 'verbeelding' en er ook in gelooft dat er heel wat méér kan, zowel bij leerlingen zelf als bij collega's.

Lees ook het Leeftochtnummer [Klei](#) (2017-2018, nr. 9, mei 2018)

DIALOOG

Met leerlingen

- In gesprek gaan met leerlingen over welke beelden hen aanspreken en waarom.
- Een werkwinkel doen met citaten rond verbeelding en foto's van verbeelding en daarmee aan de slag gaan. Wat kiezen ze en hoe spreekt dat hun verbeeldingskracht aan?
- In dialoog gaan rond de vraag: waar geven we plaats, tijd en ruimte op school aan onze verbeeldingskracht?
- Leuke doe-tip: 'Waar is Jezus?' Een creatieve opdracht met veel verbeelding om Jezus te zoeken vandaag tussen al wat dagdagelijks gebeurt (zie [artikel van 14 mei 2018 op Kerknet](#))

Met collega's, schoolleiding, bestuur, ouders ...

Een heel mooi verhaal over *buiten de lijntjes kleuren* vind je in het boek [Werk](#) van Josse De Pauw (Houtekiet, Antwerpen- Boom, 2000). Het kan in een verdiepingsmoment op een personeelsvergadering en/of bestuursvergadering gebracht worden met daarbij een reflectieopdracht.

Met de Bron

In het begin was de fantasie. De fantasie was bij God, de fantasie was God. En Gods ongebreidelde fantasie bracht het heelal op gang: de mateloze ruimte met al zijn planeten, met de gloeiende zon, de maan en de sterren. Met licht en donker werkte God, met kleuren en tinten. En God kreeg plezier in zijn werk.

Toen nam God een rib uit het gloeiende lijf van de zon, en hij maakte daarmee een nieuwe planeet die hij 'aarde' noemde. Hij liet de zon erop schijnen en wolken liet hij vruchtbaar regenen. Er kwam leven op de kleine aarde: velden van groen en daartussen de bloemen en de bomen. Toen kwamen de dieren: ze liepen tussen de bomen, ze vlogen in de lucht en ze zwommen in het water. En God kreeg steeds meer plezier in zijn fantastisch werk!

Toen kwam God op het idee van de mensen. Zou hij durven aan mensen zijn fantasie toevertrouwen? Mensen verder laten gaan met alles wat hij zelf begonnen was?

En ... God waagde het erop. Hij zei tegen de mensen: volbreng mijn fantasie, mijn onvoltooide schepping. Maak mijn wereld tot een bewoonbaar huis. Verander de rotsen in bronnen en vijvers, verander de stenen in water, verander het water in wijn voor iedereen, maak goed wat nu nog niet af is, breng alles thuis wat naar mij onderweg is. Bewaar mijn fantasie, maak alles nieuw.

Uit verhalen voor de zevende dag, uitgeverij VBK Media

[Wacht Hem op
met een naambordje](#)

Mgr. Johan Bonny

Welke aspecten in de hedendaagse cultuur
in al haar diversiteit grijp je aan om deze
wegwijzer in dialoog te brengen?